

Исток Православни

Споразум усташа и комуниста из 1935 године

Свесни тешкоће у борби, без обзира на подвојеност у погледу на друштвени поредак, вођство хрватског народног усташког покрета и вођство југословенске комунистичке странке у Краљевини Југославији,

+++

овлашћено и споразумно са свима првацима легалних и илегалних формација склапа следећи

СПОРАЗУМ

1) Вођство хрватског народног ослободилачког усташког покрета с једне стране и вођство комунистичке странке с друге стране свесни су тежине свога положаја који долази од заједничког непријатеља, сваке југословенске владе и српског народа као носиоца српске хегемоније (надмоћност) и подржаваоца сваког режима који спутава, смета и тупи наде:

а) код хрватског народа да ће икада доћи час ослобођења испод српског јарма,

б) код комунистичких маса да траже савезнике у рушењу постојећег стања, ма какве погледе тај савезник имао на поредак и форму државе по постигнутом успеху.

2) Вођство југословенске комунистичке странке свијесне своје улоге, признаје да до комунизирања Балканског полуострва не може доћи док се не сломи кичма српству и православлу, јер је познато да су то два фактора која су омела продирању Османлија на Запад и комунизма и Аустрије на Исток. Споразумни су да уништавањем свега што је српско и православно утире се терен за комунизирање Југославије и Балканског полуострва.

Вођство хрватског ослободилачког усташког покрета предосећа да би без промене постојећег стања хрватски народ подлегао југословенској лукавости и српској хегемонији и нуди сарадњу свима поробљенима Југославије и комунистичкој странци посебно, да убрзају ток догађаја средствима и начинима према упутима свога вођства.

3) Вођство хрватског усташког покрета обавезује се да ће све штрајкашке демонстрације, манифестације и све разне изгреде које изводе комунистичке формације потпомагати и у њима учествовати. Вођство комунистичке партије сматрајући хрватски усташки покрет јаким чиниоцем и помагачем урушењу постојећег стања, обећање сваки подржак и потпору у остваривању усташких идеала.

Вођство и једне и друге стране обавезује се да ће избегавати, све свађе и задевице између једних и других; у написима, личном разговору и итд..., а у случајевима демонстрација, револуција и ратова, једне друге без приговора помагати, нарочито уништавањем свега што је српско и православно, као што је истакнуто у тачци два овог споразума.

4) У случају локалних неспоразума дужност је локалног вођства усташког покрета и комунистичке странке да све сукобе однах ликвидирају, а свака формација о томе своје старије јединице обавјестити. Нескладност начелне нарави

решава вођство хрватског усташког покрета и вођство југословенске комунистичке партије.

ЦИЉ

Југословенска комунистичка странка којој је Закон о заштити државе од 1922. год., онемогућена акција слободног кретања и рада са једне, и вођство хрватског ослободилачког покрета с друге стране, примају на себе заједнички и споразумо ДУЖНОСТ заједничке борбе и међусобног помагања у сваком случају потребе до постигнутог циља: распадања југословенске државе и уништавање свега што је српско и православно.

Сремска Митровица, јуни-липањ 1935. године

За комунистичку странку
Моша Пијаде, с.р.

За усташки ослобод. хрв. покрет
Др. Миле Будак, с.р. адвокат

Оригинал се налази: Војно историјски институт ЈНА, архива непријатељских јединица Бр. рег. 3/2; Кутија-116/1638

+++

Реферат Милана Банића, Београд, 17. децембар 1943.

Дана 4. децембра ове године радио Лондон донео је вест да је Врховни законодавни одбор партизанске војске у Југославији, на својој конференцији, образовао Комитет за национално ослобођење, заправо нову партизанску владу.

О овом догађају много је говорено и писано, те би понављање било сувишно.

Овде ће се изнети оно о чему нико до сада није ни писао ни говорио, позадину целе ове по српски народ трагичне игре, коју воде наши суседи из Независне Државе Хрватске.

Ограђујући се унапред чињеницом да је по овом политички врло смишљено, вешто и обазриво вођеном послу тешко пружити конкретне и сигурне доказе, изнеће се онолико колико то дозвољава логично везивање појава и запажања.

Од свог постанка хрватска држава са својим режимом води у историји беспримерну политику мржње и злочина према српском елементу. Ниједан народ никада није у борбу са другим народом унео толико бруталности као вође данашње Хрватске. И не само данашњи властодршци Независне Државе Хрватске, већ има много чињеница да у овом нагону уништавања Српства постоји нешто опште и духовно, што обухвата хрватски народ као целину.

Прва етапа ове акције уништавања, као што је познато, извршена је углавном током 1941. и 1942. године, а завршена капитулацијом Италије, која је из својих империјалистичких циљева, заједно са католичком црквом, помагала и распиривала дело уништавања. Резултат је поразан за Србе. Стотине хиљада побијених Срба са подручја Независне Државе Хрватске круна је овог рушилачког хрватског беса.

Напуштањем хрватског подручја од стране Италијана, а захваљујући немачкој интервенцији, изгледало је да ће се односи ублажити, а прилике побољшати. Међутим, нагон је остао и даље, само му се дао лепши и лукавији израз. Употребљено је једно друго средство и пут, овом приликом са два циља.

Први циљ, наставити са биолошким истребљивањем Српства и православља, и то што већим проширењем подручја дејства, по могућности изван хрватских политичких граница, и

преношењем акције на саму матичну српску територију. Други циљ, врло лукав, најбрижљивије и вешто скривен, састоји се у томе, да се из целе ове игре извуче политичка корист за финале, да се осигура мост преко кога ће се моћи у случају потребе одступити.

Средство за остварење овога циља, иако на први мах изгледа парадоксално, усташки режим нашао је данас у комунистичкој оружаној акцији вођеној од Хрвата Јосипа Броза Тита, и његовим најближим сарадницима у привременој влади „ослобођене територије“, Хрватима др Ивану Рибару, Антуну Аугустинчићу, др Јосифу Смодлаки, Сулејману Филиповићу, Фрањи Фролу и Божидару Маговецу.

Оваква политика усташких властодржаца поразна је на првом месту за нас Србе, и то како за оно мало српског живља које је преживело покоље, тако и за само подручје Србије. Штетна је и по немачке војне и политичке интересе, јер целокупна партизанско-комунистичка акција чији је епицентар у Хрватској, поред тога што апсорбује велики део снага немачке војне силе, онемогућује истовремено и сређивање и политичких а самим тим и привредних прилика на целом Балканском полуострву.

Полазећи са овог становишта наша је дужност да скинемо вео са овог усташког, односно хрватског политичког маневра, а не можемо ли то да бар укажемо немачким факторима на појаве које потврђују ова запажања, а која се могу конкретно резимирати у овоме:

1. Познато је да је комунистичка како пропагандна тако и оружано-револуционарна акција врло еластична, и да се према Лењиновом учењу никада не сме држати крутих шаблона, већ треба да увек опортунистички искоришћава сваку дату ситуацију хватајући „актуелну карику револуционарног ланца“. Пактирање и сарадња са свим

елементима који могу припомоћи да се дође до циља, не само да су дозвољени по комунистичким доктринама, већ је то заповест комунистичке праксе.

Позната је још од пре рата на нашем југословенском подручју сарадња између КПЈ и толиких многих иредентистичких покрета, међу којима само да споменемо ВМРО, црногорске федералисте, хрватски франковачки покрет, па и саме словеначке клерикалце. Да би ова сарадња на рушењу постојећег облика државе била што тешња и успешнија, КПЈ основала је чак и посебне КП за Македонију, Црну Гору, Хрватску и Словенију. Теоријски, духовни и политички јаз који је постојао између Комунистичке партије и ових покрета ништа није спречавао КП да верна учењу Лењинизма у овој сарадњи „хвата актуелну карику“.

Зашто да Комунистичка партија и сада не поступа по истом начелу опортунизма налазећи у усташком покрету односно режиму доброг сарадника и помагача у борби против Српства и православља. Комунистичко гледиште овде је јасно. Искористити погодну ситуацију, а после се оборити и на самог савезника, по начелу „ко кога“.

2. Србин са својом народном црквом, која је везана за свој национални простор, по својој духовној структури одан родној грудима и непријатељ сваког интернационализма, запрека је, и то врло јака и озбиљна, бољшевицирању Балкана. Покушаји Комунистичке партије да од Србије створе базу свог револуционарног деловања на Балкану пропали су 1941. године, а и последњи покушаји концем ове године леме се о уједињени национални отпор Срба, у коме учествује скоро цео српски народ. Према томе, гесло комуниста мора бити уништити Србе и православље. Програм усташког режима је исти. Ако се томе дода политика католичке цркве и њена мисионарска пенетрација на балкански простор, за коју има

доста доказа да већ годинама води борбу против православља, онда је истоветност програма сва ова три партнера уколико се односи на истребљење српског елемента још очигледнија.

3. Усташки режим водећи овакву политику не одступа ни за длаку од своје основне политичке линије изражене у тежњи биолошког уништавања Српства и православља.

ОвOME треба додати још један, колико нечастан и недостојан толико и опасан моменат, а који је својствен хрватском менталитету. Имати Јосипа броза, Хрвата католика, макар и по нужди за сарадника, значи осигурати себи будућност за случај победе савезника. Поглавник је ту за сада, а Јосип Броз за сваки случај. Оваква политика и њен успех гарантовани су и чињеницом да уз Тита седе и хрватски политички корифеји др Иван Рибар, др Јосиф Смодлака (бивши посланик код Ватикана), Сулејман Филиповић, усташки пуковник, коме његово комунистичко уверење да је уистину из идеолошких побуда приступио Титовом штабу не би могло дозволити страховити покољ српских жена и деце у Босни, те Фрањо Фрол, дугогодишњи сарадник и истомишљеник др Влатка Мачека и бивши предстојник при Банској власти у Загребу. Ово неколико Хрвата, чланова Титове владе, допушта веровање да се шарено хрватско друштво окупило „у влади ослобођене територије“ са посебним политичким циљевима, иза којих стоји и поглавник и цела Хрватска заједно са др Влатком Мачеком.

4. Ако се макар и једним делом приме ове претпоставке, зар се само по себи не намеће уверење да цео комунистичко-партизански покрет на југословенској територији морално и материјално помаже званични Загреб. Већ две године у хрватској држави вршљају Титове банде и све до садашње казнене експедиције нису успели да их униште. У Србији, где је комунистички пламен најпре букнуо, и то у разрованој и

окупираној Србији, партизанска акција уништена је за неколико месеци, а угнездилa се на територији суверене земље, која располаже регуларном војском, тамо се шири, организује и јача, претећи да поново захвати Србију, а преко ње да се прошири и на цео Балкан.

Постоје, наиме, обавештења да се спрема сеоба Титовог главног штаба на планину Пасјачу (округ лесковачки), одакле би се на домаку бугарске границе руководило партизанском балканском акцијом наредног пролећа.

5. Усташко комунистичка сарадња, чије перспективе сада запажам, није нова појава. Познато је да ово пријатељство датира још из бивше Југославије, и да је на бази борбе против Српства, православља и „српске хегемоније“ добила свој реалан изражај у протоколу споразума између вођства хрватске усташке организације и вођства Комунистичке партије Југославије. Споразум је закључен у Казненом заводу у Сремској Митровици, а потписан од стране Моше Пијаде и др Миле Будака. Његова идеолошка основа сажета је у члану 2 и 3 који гласе:

2) Вођство југословенске комунистичке партије, свесно своје улоге, признаје да се Балканско полуострво неће тако дуго моћи комунизирати, док се српству и православној цркви не сломи кичма, пошто је познато да су управо ова два фактора увек спречавала како продирање Османлија на запад тако и Аустрије и комунизма према истоку. Ради тога, ово вођство сложено је у томе да припреми заједнички терен за комунизирање Југославије и Балканског полуострва и за уништење свега онога што је српско и православне вере.

Вођство хрватске усташке организације предосећа, да ће у случају да не наступи брза промена, хрватски народ подлећи југословенској подлости и српској хегемонији, те нуди своју сарадњу свим подјармљеним народима Краљевине

Југославије, а поготово комунистичкој партији, како би се убрзао ток догађаја, свим средствима, а према упутама овога вођства.

3) Вођство хрватске усташке организације обавезује се да ће потпомагати и учествовати у свим материјалним издацима, демонстрацијама, манифестацијама и разним штрајковним акцијама, које проводе комунистичке формације.

Вођство комунистичке партије сматра хрватску усташку организацију као важног фактора и као помагача у уништењу постојећег стања, ј у постизању усташких идеала обећава сваку своју помоћ.

Вођство ових партија обавезује се да ће између себе избегавати све несугласице и распре, на пример: путем јавних прогласа, приватних разговора итд,и те да ће се обострано безусловно потпомагати у случајевима демонстрација, револуције или рата, а особито што се тиче уништења свега онога што је српско или православно, као што је то наглашено у тачки 2 овога споразума.

Дакле, управо оно што је у овом реферату напред детаљније изложено и образложено.

6. Из облика досадашњих партијских акција на територији хрватске државе, види се да махом страдавају српска насеља и да се уништава српски живаљ, а да је оштрица на првом месту уперена против српског свештенства. Случај поступка „партизанске ослободилачке војске” у Шибенику еклатантан је и убедљив. И у самим партизанско-комунистичким редовима убијају се и уништавају Срби, а водећа места поверена су Хрватима. И ове чињенице указују на усташки дух у овим редовима и остваривање усташког програма преко Титових банди.

Као што се из предњих излагања види, иза целе ове тајанствене игре крије се невидљиви режисер, који глуму вешто режира, а на штету Српства. Ово раскринкати, или бар указати на ове перфидне механизме усташког режима, хрватских политичара и католичке цркве наша је дужност. Овај реферат прилог је и помоћ на путу испуњења ове дужности.

Прилаже се препис комунистичко-усташког споразума.

Београд, 17. ХИИ 1943.

(Архив ВИИ, Недићева грађа, К.1А, Ф.1, Д.9-9а

СПОРАЗУМ

комуниста и усташа о уништењу Српства

Још 1935 године склопљен је између Усташког покрета и Комунистичке партије Југославије споразум о заједничком раду на уништавању Југословенске државе, Српства и Православља. Тај споразум гласи овако:

„Свесни тешкоће у борби, без обзира на подвојеност у погледима на друштвени поредак, вођство Хрватског народног Усташког покрета и вођство Комунистичке странке у Краљевини Југославији, овлашћено и споразумно са свима Хрватима легалних и илегалних формација склапа следећи

СПОРАЗУМ:

1. Вођство Хрватског народног ослободилачког усташког покрета с једне стране и вођство Комунистичке странке с друге стране, свесни су тежине свог положаја, који долази од заједничког непријатеља: сваке Југословенске владе и Српског народа, као носиоца српске хегемоније (надмоћности) и подржаваоца свакога режима, који спутава, смета и тупи народ:

а) Код Хрватског народа да ће икада доћи час ослобођења испод српског јарма.

б) Код Комунистичких маса да траже савезнике у рушењу постојећег стања ма какве погледе тај савезник имао на поредак и форму по постигнутом успеху

2). Вођство Југословенске Комунистичке странке свесно своје улоге признаје, да комунизирање Балканског полуострва не може доћи док се не сломи кичма српства и православља, јер је познато да су то два фактора која су омела продирање Османлија на запад и Аустрије на исток, споразумни су да уништавањем свега што је српско и православно утире се терен за комунизирање Југославије и Балканског полуострва.

Вођство Хрватског ослободилачког усташког покрета предосећа да ће без промене постојећег стања Хрватски народ подлећи Југословенској лукавости и српској хегемонији и нуди сарадњу свима поробљенима Југославије и Комунистичкој странци посебно, да убрзају ток догађаја сретствима и начелима према упуствима свога вођства.

3) Вођство усташког ослободилачког хрватског покрета обавезује се да ће све штрајкачке демонстрације, манифестације и све разне изгреде, које изводе комунистичке формације потпомагати и у њима учествовати.

Вођство Комунистичке партије, сматрајући Хрватски усташки покрет јаким чиниоцем и помагачем у рушењу постојећег стања, обећава сваку подршку и потпору у остварењу усташког идеала.

Вођство и једне и друге суране обавезује се да ће избегавати све свађе и зађевице између једних и других: у написима, личне и разговоре и т. д. У случају демонстрација, револуција и ратова и једне и друге без приговора потпомагати нарочито уништавањем свега што је Српско и православно, како је истакнуто у тачци 2 овога споразума.

4) У случају локалних неспоразума дужност је локалног вођства усташког покрета и комунистичке странке да све сукобе одмах ликвидирају, а свака формација о томе своје старије јединице обавијести. Нескладност начелне нарави решава вођство Хрватског усташког покрета и вођство Комунистичке партије.

Ц И Љ :

Југословенска Комунистичка странка, којој је законом о заштити државе од 1922 године онемогућена акција слободног кретања и рада, с једне стране, и вођство Хрватског ослободилачког усташког покрета с друге стране, примају на себе заједнички и споразумно дужност заједничке борбе и међусобно помагање у сваком случају потребе до постигнутог циља: **РАСПАДАЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРЖАВЕ И СВЕГА ШТО ЈЕ СРПСКО И ПРАВОСЛАВНО.**

Сремска Митровица, јуни-липањ, 1935 г.

За комунистичку странку,
Мошо Пијаде с. р. новинар.

За усташки ослободилачки покрет
Др. Миле Будак с. р. адвокат."